

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VIII. De Ordine Charitatis inter Proximos servando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

obligatio ex officio est si solum gravia necessitas.

porc peccatis, haeresis, persecutionis &c, quo multi aliis sine Sacramentis moraliter necessariis ad salutem morerentur & damarentur, aere aut vix se valentes juvare) quando locum habet illud Christi Joan. 10. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.

QUESTIO VIII.

De Ordine Charitatis inter Proximos servando.

Inter proximos esse servandum ordinem dilectionis ostenditur.

Ratio sumitur ex natura officii, juxta communem sensum ex pacto velut implicito, atque adeo jure divino exigentis, ut praedicti gregem pascant sibi commissum per se vel per alios & quidem cum vitae discrimine, etiam extra necessitatem extremam; in qua etiam obligantur privati quantum est cuique mandatum de proximo suo: cum tamen plus & ad amplius indubie teneantur praedicti ex officio. Propterea etiam accipiunt stipendia seu proventus. Quare nec poterit pastor necessitate occurrente, nisi idoneum suo loco relinquat, officio renuntiare; qui nec miles instante pugna renuntiare militiae: alioquin id agendo liceret huic veniente inimico, isti veniente lupo fugere more mercenarii, contra Christi doctrinam. Immo aliis nullus esset pastor obligatus assistere. Unde etiam privati non debent esse anxii in inquirendis proximorum spiritualibus necessitatibus, quasi non inquirendo peccent: id enim incumbit animarum curatoribus ex officio.

SUPPONENDUM in primo bonum publicum seu Communitatis praefendum privato proximo, quantumvis conjuncti, uti & bono proprio. Inter privatos proximos esse etiam servandum ordinem ex praeepto Charitatis seu misericordiae, tradunt omnes Doctores cum Hieronymo in illud Ezech. 44. Ad mortuum hominem non ingredientur, nisi ad patrem & matrem &c. Augustino l. 1. de Doctr. Christ. c. 28. & alibi, Glossa ordinaria in illud Cant. 2. Ordnavit in me charitatem. Et significat Apostolus 1. ad Timoth. 5. Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior; utpote qui ductu naturae curam solet habere suorum, id est, propinquorum, & maxime domesticorum, id est, sanguine proximorum, ut sunt parentes, fratres, filii, nepotes, quod soleant domestica etiam habitatione conjungi; ut explicat Epius ibid. & faveat contextus. Ratio est: quia cum post Deum quisque se primum diligere debeat, consequenter proxime post se diligere debet conjunctiores. Unde in pari necessitate indubitatum est, & ratio dicitur, non posse negligi vitam, aut salutem parentis, curando interim aliquem extraneum ignotum.

Qui in illa non possunt renuntiare officio.

97. Quid censendum est de privatis in gravi necessitate communitatis.

Quinimmo quando gravis est necessitas alicujus Communitatis, puta quando ipsa sibi non potest aliunde absque gravi difficultate providere, subveniendum esse a privatis, etiam cum periculo vitae, eo quod talis necessitas sit longe gravior privata, nec sit absque extrema necessitate multorum privatorum, docent Tannerus, Bonacina, Sylvius, Malderus & plurimi alii, & probabile censet Suarez d. 9. s. 2. n. 4. quamvis (inquit) alii oppositum judicent.

Neque id solum intelligendum est de majori dilectione quantum ad officia seu effectus charitatis, sed etiam de affectu, qui hoc ipso est appetitativus major, quo volo unum alteri in necessitate praeferre.

100. Quod non solum de effectu sed etiam de affectu quoad appropriacionem intelligendum est. Explicatur quaedam locutiones Augustini.

98. Ad quid renuntiat privatus in gravi necessitate spirituali proximo.

Est nihilominus in gravi necessitate spiritualis proximi obligatio subeundi aliquod damnum temporale, ut liberemus eum a necessitate: dicitur enim ratio & ordo Charitatis, ut aliquod dispendium patiamur in infimis, ad hoc ut proximus in necessitate gravi constitutus consequatur supremum bonum. Quantum autem exponendum sit, prudens judicabit spectata qualitate necessitatis patientis, auxilium praebituri, certitudinis de necessitate & fructu, & similibus circumstantiis. Qualiter denique tenemur non promovere, sed potius impedire peccatum proximi (qui utique proprie non necessitate, sed voluntate peccat) similiter prudenter ex circumstantiis dijudicandum est, & ex materia de Scandalo & Coreptione fraterna petendum.

Solum difficultatem quandam habet, quod Augustinus supra dicit: Omnes homines aequè diligendi sunt; subdens dein disparitatem quantum ad officia charitatis. Quod etiam facit l. de vera Relig. c. 47. Cum itaque omnibus, quos pariter diligit, praedesse malit, injustus est. Verum (ut dixi) in hac ipsa voluntate praeferendi conjunctiores involvitur major eorum appetitatio. Solum itaque vult Augustinus omnes pariter vel aequaliter diligendos, tum ex parte boni amati, scilicet salutis, & praecipue quantum ad substantiam, & generalitatem dilectionis, quatenus nullus est ab affectu generali excludendus, non autem quantum ad modum actus, seu intensionem vel appetitacionem.

101. Varias conjunctiones proximorum seu propinquorum concivium, commilitonum, amicorum, consodalium ejusdem instituti religiosi, profitentium eandem fidem, beneficiariorum ad benefactores, penitentium ad Confessarios, baptizato-

*Conjunctior
ceteris pa-
ribus in
necessitate
preferen-
dus.*

tizatorum & converforum ad baptizantes & convertentes &c. Generaliter itaque loquendo in eodem genere conjunctionis & bonorum ac necessitatum, si (quod supponitur) omnibus necessitatem patientibus succurri nequeat, succurrendum est conjunctiori, v.g. proximiori consanguineo, majori amico ac benefactori &c. Si autem mutetur comparatio, magis teneor v.g. spirituali necessitati extranei, quam pari necessitati corporali propinqui subvenire. Inter eos quoque qui diverso conjunctionis genere conjuncti sunt, praeferendi sunt in rebus propriis singularum conjunctionum qui istam conjunctionem habent, v.g. cives in ordine ad res civiles, milites ad res militares &c.

102.
*Quis sit
ordo seu
preferentia
inter pro-
pinquos.*

*Inverso or-
dine in qui-
bus non gra-
vis.*

In conjunctione autem naturali propinquitatis hic solet plerumque statui ordo, ut succurratur primo patri, secundo matri, tertio proli, quarto uxori, quinto fratribus & sororibus, sexto ceteris consanguineis juxta gradum propinquitatis, septimo extraneis. Quamvis cum Doctores de patre, matre, filiis, uxore non satis consentiant, excessusque proinde sit dubius aut levis, non sit praeferentia alio ordine instituta gravis culpae damnanda, immo facile excusetur ab omni culpa, si quae speciales rationes id agendi concurrant, v.g. in matre specialis pietas, oppolita crudelitati patris, & sic de aliis.

103.
*De prefe-
rentia Pa-
tris pra
Matre.*

Praeferentia patris fundatur in eo, quod sit principalis principium generationis nostrae, qui proinde etiam arctius filio obligatur providere. Quamvis nonnulli matrem praefendam putent, quod haec probabiliter etiam ad generationem activè concurrat, ac insuper prolem in utero & extra adhuc impotentem foveat, totamque penè materiam corpori praebeat, maximos denique labores & molestias pro ea sustineat; quam proinde etiam magis tenerè amat.

104.
*Parentum
pra proli-
bus, & ha-
rum pra
uxore.*

Filii parentibus postponuntur, quia etiam excedant in hoc, quod sint pars velut parentum, quorum proinde amor (qui descendere potius, quam ascendere dicitur) magis in filios propendet, quibus etiam, saltem non emancipatis, arctius obligantur extra necessitatem providere, propter quod dicuntur 2. Cor. 12. debere thesaurizare filiis, non contra: nihilominus in extrema necessitate prevalere appetitivè debet amor parentum, velut à quibus post Deum maximum beneficium, scilicet esse, habemus: quoniam (inquit Ecclesiasticus c. 7.) nisi per illos natus non fuisset. Unde etiam parricidium ac maledictio parentum gravius peccatum est occisione aut maledictione filii; & praecipuum subveniendi parentibus ponitur primo loco post spectantia ad Deum. Denique *Glossa Ordinaria* in illud *Cantic. 2. Ordnavit in me charitatem* praefert amorem parentum amori filiorum.

Idem consequenter est, si fiat comparatio inter parentes & uxorem. Quamvis sit magis dubium & controversum, si fiat comparatio inter uxorem & filios; pluribus de uxore aliter sentientibus, quod sit comprincipium prolium, & una caro cum carne viri. Quamvis id non multum cogat; & praallegata de filiis non parum suadeant.

Post propinquos sequuntur extranei: inter quos justii pra peccatoribus, fideles pra infidelibus sunt diligendi, conformiter ad illud Apostoli ad Gal. 6. *Operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei*, id est, congregatos per unam fidem in eadem domo Ecclesiae. Quod addit juxta *Estium ibidem*, ut innuat (quod superius praecerat) multo magis esse benefaciendum illis, à quibus doctrinam fidei accipimus. Proinde in ordine conjunctionis spiritualis parentes quoque sunt praeferendi. Quamvis si quis sit tibi filius spiritualis, non solum generaliter quia est ad fidem per te conversus, sed etiam quia tuae curae pastoralis commissus, videatur patri spirituali (qui tibi non est ita commendatus, sed tu potius ipsi) praefendus.

Dubitatur an consanguineo unquam possit praeferi extraneus v.g. insignis benefactor & amicus? Et omnino censetur posse, quoad consanguineos extra primum gradum; immo etiam quoad fratres, qui jus fraternitatis violarunt. Sed & beneficia possent esse tanta, ut eum qui à morte corporis & animae servavit, quem pater occidere demoniè devere statuerat, sine culpa praeferi posse non improbabiliter multi censent; debisio gratitudinis prevalente pietati erga patrem impium. Alias conjunctio naturalis consanguinitatis juxta communem doctrinam est arctior & prevalens humanae vel politicae in amicitia similibusque fundatae; immo & spirituali, qualis est inter patrem & filium spiritualem, idque etiam in necessitate bonorum spiritualium, quam utique conjunctio ista naturalis non excludit, sed potius comprehendit: etsi Varii quoad hoc secus sentiant: quorum opinio possit habere locum in calu parentis injuriosi comparato patri spirituali, qui me è damnationis faucibus erutum spiritualiter genuit & educavit, praesertim non sine propriae vitae discrimine. Plura videri possunt apud *Cominck disp. 25. dub. 9. Suarez disp. 9. s. 4. & alios.*

Petes I. Quo sensu meliores seu Deo conjunctiores sint magis diligendi? Resp. Non esse diligendos pra conjunctioribus nobis quasi in necessitate sint praeferendi, ut apud omnes constat, & satis patet ex dictis. Alias sanè justum extraneum aut sanctiorem in extrema necessitate oporteret praeferre proprio parenti extra statum gratiae constituto vel minus sancto, immo etiam

105.
*Inter extra-
neos qui
praeferendi.*

106.
*An conju-
gatus cu-
jus gra-
dus possit
interdum
praeferi
extraneo.*

*Conjunctio
naturalis
ceteris vo-
gulariter
prevalet.*

107.
*An vel qui
sensu sunt
magis dili-
gendi me-
liores.*

Quaest. I. De Effect. Char. & Oper. Misericordiae in Comuni. 221.

etiam nobis ipsis minus sanctis, quod absurdum est. Quin potius conjunctiores nobis in hac vita magis appetitive amare debemus etiam quoad hoc, ut ipsi non peccent vel damnentur, quam ne id contingat melioribus. Ordo enim dilectionis proximi in hac vita ex conjunctione seu proximitate, & quasi unitate cum nobis ipsis juxta tenorem praecepti divini sumitur; non ex gradu conjunctionis cum Deo nobis ignoto, nec ita nos concernente ex iustione Dei, qui mihi magis conjunctum vult à me ipso magis diligi, quem tamen ipse minus diligit. Hos equidem eatenus magis diligimus, quatenus iis consideratis secundum praesentem iustitiae statum, in quo sunt, debeamus velle majorem gloriam, quam minus bonis, approbando scilicet divinam iustitiam, & in eorum majori sanctitate complacendo; supposito scilicet quòd circa hanc rem actus nostrae voluntatis versetur. Non ita tamen, quin donec vita praesens dura, nobis ipsis & propinquiorebus majorem sanctitatem & gloriam juxta ordinem charitatis desiderare & procurare possimus: quod tamen post hanc vitam cessat.

quens periculum, adeoque multiplex proximi necessitas: eò quòd charitas consequenter dicitur hic potius curandos esse, qui in vita corporali sunt nobiscum conjunctiores ac magis veluti unum, eosque (si opus foret) esse praefereudos. His proinde cessantibus cessabit hujusmodi ordo praefereutiae: ac perspecto quorumlibet Sanctorum gradu sanctitatis & gloriae, fruentes Deo magis ex charitate Dei diligunt eidem conjunctiores, veluti majori amore dignos, ideoque à Deo magis dilectos, ac in sanctitate & gloria excellentiores, eosdemque magis aestimabunt & honorabunt, ac singuli suo beatitudinis promerita gradu erunt contentissimi, de aliorum majori gloria veluti de propria laetantes, eandemque illis, etiam majorem propriam, ex animo desiderantes. Et quamquam beatitudo non excludat alias honestas dilectionis causas, his tamen praevalent ratio diligendi ex majori cum Deo unice dilecto propinquitate desumpta. Ita communiter Doctores. Existimo tamen, quòd cum gratia vel gloria non destruat naturam, remaneat ordo modernus charitatis quodammodo in radice seu actu primo, hac ratione, quòd si necessitas per impossibile occurreret, qualis modò conjunctior nobis foret praefereendus: quemadmodum etiam D. Thomas q. 26. ar. 13. fatetur beatum eatenus magis diligere se ipsum; quam alium magis beatum, quatenus hunc potius vellet (si per impossibile opus foret) à divino amore & beatitudine excidere, quam se ipsum.

108. An in patria manebit ordo charitatis.

In patria itaque, ubi nimirum non fiat locus crescendi in charitate & beatitudine, ubi cessant omnia pericula, indigentiae seu necessitates, ubi erit certa securitas, & secunda aeternitas, & aeterna citra variationem felicitas, cessabit quoque ratio praemissi ordinis charitatis: qui modò viget, dum est locus crescendi in bonis salutaribus, ac ab iisdem excidendi fre-

DISPUTATIO DUODECIMA.

De Effectibus Charitatis, Praesertim Eleemosyna & Correctione Fraternali.

QUESTIO I.

De Effectibus Charitatis, & Operibus Misericordiae in Comuni.

1. Sex solent recenseri effectus charitatis.

Missio actu principali charitatis, qui est dilectio (de quo nil speciale super est dicendum) nec non omnis effectibus charitatis, quatenus ejus actus disponit ad iustitiam, & habitus est forma iustificans seu gratia (de quibus actum est in Tract. de Gratia) de sex effectibus charitatis agit D. Thomas q. 28. usque ad 34. qui sunt gaudium, pax, misericordia (quae sunt effectus interni) beneficentia, eleemosyna, & correctio seu correctio fraternali; quae sunt externi.

Herinc: Sum. Theol. Pars III.

Gaudium est passio consequens amorem: quia enim Deum ex charitate diligimus, de illius bonis sive internis sive externis gaudemus; uti ex amore hominis fit, quòd dum bene ei est, gaudeamus. Unde etiam potuisset accenseri tristitia, quae ex amore Dei & odio mali divini nascitur, dum cernimus Deo ejusque honori malum inferri per peccata, juxta illud Psal. 118. Vidi praevariantes & tabescebam.

Pax, quae opponitur seditioni & bello, consistit in consensione appetitus inferioris cum superiore, & utriusque cum voluntate Dei; nec non consensione ordinata cum voluntate proximi. Estque haec absoluta pax, ex interiori (ad quam spectat prior pars) & exteriori (ad quam spectat pars posterior descriptionis) conflata. Unde vera non est pax impiis, dicit Dominus. Isaie 48. Pax impiis defectu consensionis cum Deo & verofucata bono.